

*Notitie***Aan**

Leden van de Vaste Commissie voor Defensie

Van

F.F.A. Kleyheeg

Onderwerp

Rondetafelgesprek Europees Defensiefonds.

Oude Waalsdorperweg 63
2597 AK Den Haag
Postbus 96864
2509 JG Den Haag

www.tno.nl

T +31 88 866 10 00

Het Europese Defensie Fonds (EDF) is bedoeld als een gestructureerde aanpak om tot bredere Defensie samenwerking te komen binnen Europa, uitmondend in een Europese Defensie Technologie en Industrie Basis (EDTIB). Het EDF is een onderdeel van de Europese Unie Global Strategy (EU-GS) gericht op een, door de politiek geformuleerde, grotere strategische zelfstandigheid van de EU. Verdergaande samenwerking bij onderzoek naar en ontwikkeling van defensie capaciteiten met financiële steun uit het EDF is noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan die grotere strategische zelfstandigheid. Het succes of falen van het EDF heeft een direct effect op de EU-GS.

Datum

1 maart 2022

Onze referentie**E-mail**

frans.kleyheeg@tno.nl

Doorkiesnummer

+31(88 866 3923)

Of het EDF een succes wordt is afhankelijk van een aantal factoren, te weten:

- Consensus onder de EU lidstaten over de middelen die nodig zijn voor de bescherming van de EU en de termijn waarop die beschikbaar moeten zijn (synchronisatie).
- De mate waarin onderzoek naar en ontwikkeling van capaciteiten als een gezamenlijk proces door kennisinstellingen en industrie wordt uitgevoerd.

De Coordinated Annual Review on Defence (CARD) en de daarop gebaseerde EU Capability Development Priorities (CDP) zijn belangrijke instrumenten om te komen tot consensus over de benodigde middelen. De Permanent Structured Cooperation (PESCO) biedt een permanent kader voor vrijwillige, maar niet vrijblijvende, militaire samenwerking met de huidige middelen. De samenwerking in PESCO kan eveneens een bijdrage leveren aan de eisen voor toekomstige capaciteiten. CARD, CDP en PESCO zijn waardevolle instrumenten die bijdragen aan het succes van EDF. De onderhandelingen en besluitvorming over de gedetailleerd uitgewerkte onderwerpen die het EDF financieel ondersteunt, is een zaak van de lidstaten en de Europese Commissie (EC). Gebleken is dat er twee belangrijke tekortkomingen bestaan:

- De nationale programma's zijn inhoudelijk en in de tijd niet op elkaar afgestemd binnen Europa; gebrek aan synchronisatie.
- Ontbrekende coherentie tussen enerzijds onderzoek en anderzijds ontwikkeling waardoor de aansluiting tussen beiden suboptimaal is.

Synchronisatie van nationale plannen is nodig om de samenwerking te faciliteren. Door toekomstige behoeftes inhoudelijk én in de tijd meer op elkaar af te stemmen wordt de mogelijkheid tot samenwerking versterkt. Die samenwerking kan al beginnen bij het delen van kennis en samenwerking in onderzoeksprojecten, gevolgd door samenwerking bij de ontwikkeling van een capaciteit door de

industrie. Synchronisatie van programma's lijkt makkelijker dan het in werkelijkheid is. Nationale wet- en regelgeving dragen er aan bij dat bestaande plannen en investeringen inhoudelijk én in de tijd sterk gereguleerd zijn terwijl flexibiliteit noodzakelijk is om nationale plannen in lijn te brengen met die van andere landen. In het European Defence Industrial Development Program (EDIDP), een voorloper van het EDF, is dat duidelijk gebleken.

Datum

1 maart 2022

Onze referentie**Blad**

2/2

Coherentie tussen onderzoek en ontwikkeling is noodzakelijk om tijdig nieuwe technologieën te kunnen identificeren en te beoordelen wat het effect kan zijn op het (militair) optreden. Kennis van nieuwe technologieën is cruciaal bij de keuze voor relevante toekomstige inzetmiddelen. Kennisinstituten vervullen een belangrijke advies rol voor de Nederlandse defensie, ingevuld door meerjarige onderzoeksprogramma's. De adviesrol naar industrieën kan echter verder worden aangescherpt, bijvoorbeeld door binnen de onderzoeksprogramma's meer ruimte te scheppen voor samenwerking met industrieën; onderzoek en ontwikkelingen dienen in elkaars verlengde te liggen. Het EDF toont dat ook aan door een programmatische overlapping van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten.

De beleidsbasis voor de toekomst bestaat al. Documenten zoals de Strategische Kennis en Innovatie Agenda (SKIA), de Defensie Industrie Strategie (DIS), de Defensievisie 2035 en vergelijkbare andere documenten geven richting aan de te nemen acties. Gegeven de instrumenten die de EU in het leven heeft geroepen, CARD, CDP, PESCO en EDF, wordt het steeds belangrijker dat de samenhang tussen de verschillende activiteiten zowel qua inhoud als qua tijd in een bredere context worden geplaatst; welk instrument wordt gebruikt om samen te werken, mogelijke parallelle activiteiten, wie zijn eventuele partners. Dit alles rekening houdend met de bestaande instrumenten die de NAVO en het Europese Defensie Agentschap (EDA) bieden om samenwerking tussen lidstaten te stimuleren. Het EDF is vrijwel het enige instrument dat grootschalig onderzoek én ontwikkeling financieel steunt. Om effectief en efficiënt gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die het EDF biedt, is het zaak de nationale activiteiten in die bredere internationale context te plaatsen. Daarbij past een geïntegreerde planning die laat zien welke activiteiten door wie, wanneer en in welk (internationaal) programma worden uitgevoerd. Zo'n geïntegreerde planning geeft ook sturing aan Nederlandse standpunten in de onderhandelingen met de andere EU Lidstaten over de inhoudelijke invulling van het EDF programma.

In de aanloop naar het EDF is de Interdepartementale Coördinatie Groep Europese Defensie Samenwerking (ICG-EDS) opgericht. De ICG-EDS heeft een belangrijke rol bij de afstemming van departement overschrijdende zaken als exportvergunningen, financiering, economische en politieke belangen. Bij dit alles mag niet uit het oog worden verloren dat onderzoek en ontwikkeling op onderwerpen als digitalisering, energie en milieu voor een belangrijk deel buiten de defensie sector plaatsvinden en deels ook gefinancierd met EU middelen. Het stimuleren van internationale samenwerking op die onderwerpen dient bredere nationale en internationale (politieke) belangen. De ICG-EDS kan in dit alles een belangrijke rol spelen.